

TRANSFORMAREA DIGITALĂ: PERSPECTIVE ȘI REALIZĂRI PENTRU SISTEMUL NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

Victoria VASILICA

E-mail: vasilica@bnrm.md

Societatea modernă se confruntă cu înțelegerea fenomenului de transformare digitală. Dar ce înseamnă acest fenomen și care este responsabilitatea și contribuția bibliotecilor în acest nou context?

Integrarea tehnologiei în toate aspectele vieții reduce considerabil costurile de trai, contribuie la alfabetizarea digitală a cetățenilor și, desigur, modernizează activitatea în toate domeniile vieții. Transformarea digitală înseamnă provocare în mod constant. Este foarte important ca în fiecare domeniu de activitate să fie proiectat un plan de dezvoltare pe următorii ani, sub acest aspect. Realitatea virtuală nu înseamnă doar divertisment, dar și oportunități: o perspectivă mai bună pentru profesori de a îmbunătăți experiența de învățare a studenților, pentru medici, de exemplu, posibilitatea de a efectua intervenții chirurgicale mai puțin invazive, pentru specialiștii în comunicare – de a găsi noi căi de promovare a produselor și serviciilor din cadrul companiilor în care activează. Tehnologiile de informare și comunicare oferă un rol important și bibliotecilor în contextul procesului de transformare digitală.

Dezacordul dintre nou și vechi este întotdeauna prezent, exact ca și disensiunile dintre părinți și copii. De mai mulți ani se vorbește despre „lupta” dintre Internet și Bibliotecă, despre avantajul cărții în format tradițional față de cea în format electronic și invers. De fapt, diferențele sunt doar în formate, în migrarea serviciilor, publicațiilor din spațiul fizic către cel online. Internetul „a dat voce” tuturor celor care au dispozitive electronice sau și le pot permite, însă ce se întâmplă cu cei care nu își permit aceste inovații și tehnologii? Rămân în afara libertății de expresie? Nu desigur. Pentru că rolul de a nivela aceste inegalități tehnologice le revine bibliotecilor.

Periodic, Institutul de Politici Publice din Republica Moldova realizează sondajul național Barometrul Opiniei Publice. Tematica cercetărilor efectuate include: opțiuni politice, popularitatea și notorietatea

principalelor partide și personalități politice, nivelul de viață și calitatea vieții, politica economică și socială a guvernului, alte teme de interes major. În conformitate cu rezultatele ultimului sondaj, realizat în 2021, 49,1% dintre respondenți consideră că veniturile familiei ajung doar pentru strictul necesar, deci nu putem să discutăm despre procurarea dispozitivelor moderne [1].

Contribuția bibliotecilor la procesul de transformare digitală ține și de dezvoltarea competențelor digitale ale cetățenilor, la fel, importantă în acest context. Bibliotecile, devenite centre comunitare, acordă populației acces gratuit la informații și la servicii electronice, instruesc și formează competențe digitale membrilor comunității încontinuu și, desigur, în funcție de necesitățile comunitare. Succesul bibliotecii depinde de înțelegerea faptului că tehnologia nu este întotdeauna egală cu inovație, este nevoie și de alfabetizarea digitală a cetățenilor pentru a realiza procesul de transformare.

Soluția pe care o va identifica fiecare domeniu pentru propria transformare digitală ține de îmbunătățirea experienței utilizatorului său. Instituțiile care nu vor reuși să furnizeze soluții centrate pe consumator și care să se ridice la nivelul așteptărilor cetățenilor nu vor avea succes. Transformarea digitală trebuie abordată individual. Soluțiile tehnologice valabile pentru un domeniu vor fi diferite pentru altul.

Transformarea digitală a bibliotecilor poate fi realizată în dependență de mai mulți factori:

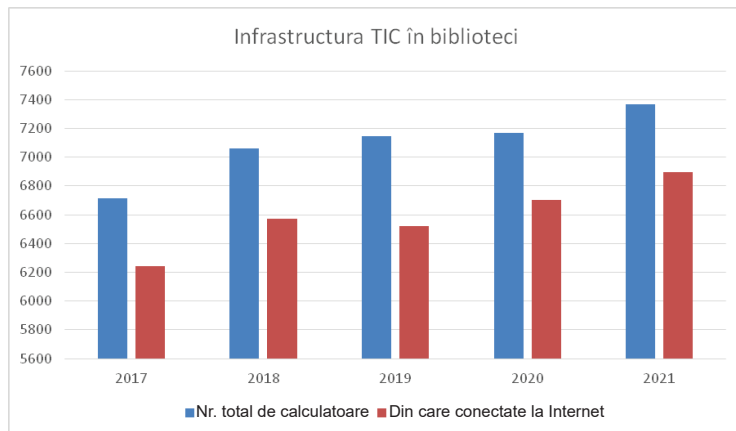
- Actualitatea infrastructurii TIC (tehnologii de informare și comunicare);
- Reziliența personalului de specialitate după schimbarea recomandată;
- Nivelul competențelor digitale ale personalului de specialitate;
- Digitalizarea activităților, serviciilor și produselor bibliotecilor etc.

Analiza strategică a modului în care tehnologiile pot contribui la realizarea misiunii, viziunilor și funcțiilor pe care le au bibliotecile reprezintă primul pas pentru transformarea digitală.

Dacă e să analizăm la nivel național procesul de transformare digitală, am putea observa decalajul dintre sectorul public și cel privat. Uniformizarea procesului pentru toate sectoarele este o prioritate care va fi realizată prin intermediul Strategiei de transformare digitală 2023-

2030, care va fi aprobată până la final de an. Conceptul documentului se află la faza de consultare publică, fiind disponibil pentru consultări și comentarii pe portalul particip.gov.md [2]. Documentul respectiv are drept principiu fundamental abordarea „întreaga societate”, care semnifică o transformare digitală incluzivă pe toate domeniile: infrastructura necesară dezvoltării unei societăți digitale, dezvoltarea de către toate instituțiile publice a noi servicii digitale, reglementări legale, standardizări, protecția datelor și securitate cibernetică, participarea plenară a sectorului privat și, în mod special, dimensiunea umană a acestui proces complex. Beneficiari ai implementării acestei strategii urmează să fie toți cetățenii țării, fără excepție. La fel, documentul subliniază centrarea pe necesitățile cetățeanului și modalitățile lui de interacțiune cu instrumentele digitale ale statului, utilizarea pe larg a serviciilor publice digitale, ceea ce va spori bunăstarea cetățenilor și va duce la realizarea unei guvernări publice eficiente. Unele din aceste idei sunt menționate mai sus, cu privire la contribuția bibliotecilor în procesul de incluziune digitală a cetățenilor: accesul la tehnologii a cetățenilor; accesul la informație; consolidarea competențelor digitale și incluziunea digitală a cetățenilor.

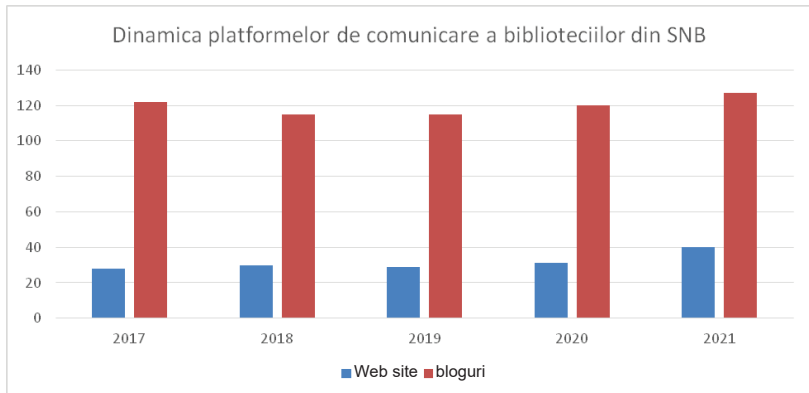
În acest context, dorim să ne referim la datele statistice comparate privind activitatea sistemului național de biblioteci din Republica Moldova în ultimii 5 ani. Observăm aici o creștere ușoară a numărului de calculatoare în biblioteci.

Pentru a dezvolta servicii competitive și inovatoare, bibliotecile au nevoie de îmbunătățirea infrastructurii TIC în primul rând pentru a sprijini procesul de incluziune și alfabetizare digitală a cetățenilor. Parteneriatele bibliotecilor cu organizații din sectorul privat ar sprijini această dimensiune, deoarece un computer mai puțin util pentru o companie IT, de exemplu, ar fi binevenit în bibliotecă.

În general, așa cum am menționat mai devreme, pentru succesul procesului de transformare digitală, este importantă etapa de conștientizare de către instituție a necesității acestui proces. Implementarea defectuoasă poate provoca respingere din partea angajaților, denaturarea viziunii despre bibliotecă și chiar poate avea efecte nedorite asupra bugetului. Transformarea digitală este un factor-cheie pentru inovare, dar multe biblioteci înțeleg că atât infrastructura, cât și inginerii-programatori sau administratorii de rețea (doar 49 de angajați în tot sistemul național de biblioteci) sunt resurse minime pentru a excela în această direcție [3].

În calitate de actor comunitar, bibliotecarul a devenit formator de opinie și creator de conținuturi. Pagina web/blogul este cartea de vizită a bibliotecii, dar și oportunitatea de a comunica cu utilizatorii, a promova colecțiile, oferta de servicii și produse. La moment, ne confruntăm cu o criză de exces de informație, iar bibliotecarul trebuie să își asume și rolul de consultant, chiar pedagog pentru a ajuta utilizatorii să distingă informația falsă de cea veridică și să dezvolte gândirea critică. Numeric a crescut numărul paginilor web și al blogurilor, însă aspectul calitativ al conținutului publicat lasă de dorit.

Proiectul național implementat în acest an de către PNUD Moldova „Accelerarea transformării digitale în sectorul public din Republica Moldova”, care își propune să îmbunătățească accesul la servicii publice și să promoveze inovarea și experimentele colaborative în cadrul guvernului, este o poziționare strategică a statului în contextul transformării digitale. Printre obiectivele acestui proiect se numără și dezvoltarea Strategiei de transformare digitală pentru Moldova până în 2030, inclusiv în conformitate cu Acordul de asociere cu Uniunea Europeană, digitalizarea serviciilor publice pentru cetățeni, accelerarea dezvoltării competențelor digitale în sectorul public și privat, orientată spre incluziunea digitală. Ideea formării unei rețele de ambascadori ai transformării digitale a țării, enunțată în șirul de obiective ale proiectului, se pliază foarte bine cu funcțiile bibliotecii enumerate în Legea nr. 160 din 20-07-2017 cu privire la biblioteci, și anume promovarea dezvoltării unei societăți deschise și incluzive, oferirea accesului la informație, tehnologii informaționale și alte resurse [4]. Rămâne de identificat dacă bibliotecile sunt observate ca agenți ai schimbării în contextul procesului de transformare digitală a țării așa cum se autopoziționează. Putem exemplifica această teză prin sprijinul pe care în acest an bibliotecile îl oferă guvernului în implementarea proiectului „Sistemul informațional de vulnerabilitate energetică”, inițiat de către guvern.

Factorii-cheie strategici ai transformării digitale sunt:

- Smart Living (mod de viață inteligent, eficient și econom);
- Digitalizarea interconectată (serviciile publice digitalizate, bibliotecă digitală națională) etc.;
- Competențe și incluziune digitală.

Pentru implicarea activă a bibliotecilor în realizarea procesului de transformare digitală a țării, este necesar ca acest proces să se întâmple mai întâi în cadrul sistemului de biblioteci. Datele statistice privind activitatea bibliotecilor din sistem (bineînțeles, se face referire la indicatorii care oferă o imagine pe acest sector) nu sunt tocmai încurajatoare, dar obiectivele Strategiei cu privire la transformarea digitală a țării sunt ambițioase și orientate spre progres. Contribuția bibliotecilor atât la creșterea transparenței și la accesul la informațiile guvernamentale, cât

și la promovarea serviciilor publice este foarte importantă. Echiparea bibliotecilor cu tehnologii a facilitat accesul la conținuturi digitale, la baze de date în acces deschis și a redus costurile pentru achiziții.

Crizele din ultimii ani demonstrează necesitatea digitalizării colecțiilor, serviciilor și produselor bibliotecilor pentru asigurarea accesului nelimitat la informație, educație și cultură, dar și promovarea serviciilor publice.

Referințe bibliografice:

1. Raport Barometrul Opiniei Publice [online]. [citat 14.03.2022]. Disponibil: <https://ipp.md/2021-07/barometrul-opinii-publice-iunie-2021/>
2. Anunț privind inițierea elaborării Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (STDM 2030) [online]. [citat 14.03.2022]. Disponibil: <https://particip.gov.md/ru/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-strategiei-de-transformare-digitala-a-republicii-moldova-pentru-anii-20232030-stdm-2030/9355>
3. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2021 [online]. [citat 14.03.2022]. Disponibil: <http://bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
4. LEGE Nr. 160 din 20-07-2017 cu privire la biblioteci [online]. [citat 14.03.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro